



# Kampanja za zdrava mjesta rada 2018. – 2019.

## Upravljanje opasnim tvarima na mjestima rada

# Zakonodavstvo

- Poslodavac je zakonski obvezan osigurati **sigurno i zdravo mjesto rada**

Propisi iz područja sigurnosti i zaštite zdravlja na radu:

- Direktiva 89/391/EEZ (Okvirna direktiva o sigurnosti i zdravlju na radu)
- Direktiva 98/24/EZ (Direktiva o kemijskim sredstvima, CAD)
- Direktiva 2004/37/EZ (Direktiva o karcinogenim i mutagenim tvarima, CMD)

Potpuni pregled relevantnog zakonodavstva o sigurnosti i zdravlju na radu:

<https://osha.europa.eu/hr/safety-and-health-legislation>

Dio zakonodavstva o kemikalijama:

- Uredba (EZ) br. 1907/2006 (Uredba REACH)
  - Sigurnosno-tehnički list – čl. 31. + sadržaj definiran u Prilogu II.
- Uredba (EZ) br. 1272/2008 (Uredba CLP)
  - Prilog I. – **zahtjevi razvrstavanja i označavanja (fizikalne opasnosti, opasnosti za zdravje, opasnost za okoliš)**
  - Prilog VI. – **usklađeno razvrstavanje i označavanje**



# Zakonodavstvo

## ▪ Uredba CLP – razvrstavanje, označavanje i pakiranje

### 1) *fizikalne opasnosti* (Prilog I., dio 2.)

- eksplozivi
- zapaljivi plinovi
- zapaljivi aerosoli
- oksidirajući plinovi
- plinovi pod tlakom
- zapaljive tekućine
- zapaljive krutine
- samoreagirajuće tvari ili smjese
- piroforne tekućine
- piroforne krutine
- samozagrijavajuće tvari ili smjese
- tvari ili smjese koje u dodiru s vodom oslobađaju zapaljive plinove
- **oksidirajuće tekućine**
- oksidirajuće krutine
- organski peroksidi
- tvari ili smjese nagrizajuće za metale

### 2 ) *opasnosti za zdravlje* (Prilog I. dio 3.)

- akutno toksične
- nagrizajuće/nadražujuće za kožu
- teške ozljede oka/nadražujuće za oko
- **izazivanje preosjetljivosti** dišnih putova/kože
- s **mutagenim** učinkom na zametne stanice, **karcinogene, reproduktivno toksične**
- specifično toksične za ciljane organe – jednokratno izlaganje
- specifično toksične za ciljane organe – ponavljano izlaganje
- s opasnošću od aspiracije



**CLP Regulation (EC) No. 1272 / 2008**  
on the classification, labelling and packaging  
of substances and mixtures



Rev. 1, September 2011

Classification		Labelling	
Hazard	Classification code	Pictogram	Signal word / hazard statement
Explosives	Category 1		Hazardous for explosive hazard. Category 1
	Category 2		Hazardous for explosive hazard. Category 2
	Category 3		Hazardous for explosive hazard. Category 3
	Category 4		Hazardous for explosive hazard. Category 4
Corrosives	Category 1		Hazardous for serious eye damage. Category 1
	Category 2		Hazardous for serious eye damage. Category 2
	Category 3		Hazardous for serious eye damage. Category 3
	Category 4		Hazardous for serious eye damage. Category 4
Acidic	Category 1		Hazardous for the environment. Category 1
	Category 2		Hazardous for the environment. Category 2
	Category 3		Hazardous for the environment. Category 3
	Category 4		Hazardous for the environment. Category 4
Corrosives	Category 1		Hazardous for the environment. Category 1
	Category 2		Hazardous for the environment. Category 2
	Category 3		Hazardous for the environment. Category 3
	Category 4		Hazardous for the environment. Category 4
Organic peroxides	Category 1		Hazardous for the environment. Category 1
	Category 2		Hazardous for the environment. Category 2
	Category 3		Hazardous for the environment. Category 3
	Category 4		Hazardous for the environment. Category 4
Self-reactive	Category 1		Hazardous for the environment. Category 1
	Category 2		Hazardous for the environment. Category 2
	Category 3		Hazardous for the environment. Category 3
	Category 4		Hazardous for the environment. Category 4
Organic peroxides	Category 1		Hazardous for the environment. Category 1
	Category 2		Hazardous for the environment. Category 2
	Category 3		Hazardous for the environment. Category 3
	Category 4		Hazardous for the environment. Category 4
Very flammable	Category 1		Hazardous for the environment. Category 1
	Category 2		Hazardous for the environment. Category 2
	Category 3		Hazardous for the environment. Category 3
	Category 4		Hazardous for the environment. Category 4
Flammable	Category 1		Hazardous for the environment. Category 1
	Category 2		Hazardous for the environment. Category 2
	Category 3		Hazardous for the environment. Category 3
	Category 4		Hazardous for the environment. Category 4
Highly flammable	Category 1		Hazardous for the environment. Category 1
	Category 2		Hazardous for the environment. Category 2
	Category 3		Hazardous for the environment. Category 3
	Category 4		Hazardous for the environment. Category 4
Inhalation hazard	Category 1		Hazardous for the environment. Category 1
	Category 2		Hazardous for the environment. Category 2
	Category 3		Hazardous for the environment. Category 3
	Category 4		Hazardous for the environment. Category 4
Skin corrosion	Category 1		Hazardous for the environment. Category 1
	Category 2		Hazardous for the environment. Category 2
	Category 3		Hazardous for the environment. Category 3
	Category 4		Hazardous for the environment. Category 4
Eye corrosion	Category 1		Hazardous for the environment. Category 1
	Category 2		Hazardous for the environment. Category 2
	Category 3		Hazardous for the environment. Category 3
	Category 4		Hazardous for the environment. Category 4

Classification		Labelling	
Hazard	Classification code	Pictogram	Signal word / hazard statement
Category 1	Xi		Danger. Causes serious eye damage.
Category 2	H318		Warning. Causes serious eye damage.
Category 3	H317		Warning. Causes temporary eye damage.
Category 4	H319		Warning. Causes slight eye irritation.
Category 1	Xn		Danger. Causes serious skin damage.
Category 2	H315		Warning. Causes serious skin damage.
Category 3	H314		Warning. Causes skin irritation.
Category 4	H313		May cause skin irritation.
Category 1	Xh		Danger. Causes serious eye and skin damage.
Category 2	H318 + H315		Warning. Causes serious eye and skin damage.
Category 3	H317 + H314		Warning. Causes serious eye and skin damage.
Category 4	H319 + H313		May cause serious eye and skin irritation.
Category 1	Xn + Xi		Danger. Causes serious eye and skin damage.
Category 2	H318 + H315 + H317		Warning. Causes serious eye and skin damage.
Category 3	H317 + H314 + H319		Warning. Causes serious eye and skin damage.
Category 4	H313 + H319 + H314		May cause serious eye and skin irritation.

Classification		Labelling	
Hazard	Classification code	Pictogram	Signal word / hazard statement
Category 1	Td		Danger. Causes damage to the environment.
Category 2	H335		Warning. Causes damage to the environment.
Category 3	H334		Warning. Causes damage to the environment.
Category 4	H333		May cause damage to the environment.
Category 1	Ts		Danger. Causes damage to the ozone layer.
Category 2	H319 + H335		Warning. Causes damage to the ozone layer.
Category 3	H317 + H334		Warning. Causes damage to the ozone layer.
Category 4	H313 + H333		May cause damage to the ozone layer.
Category 1	Tf		Danger. Very toxic to aquatic life with long lasting effects.
Category 2	H301 + H331 + H334		Very toxic to aquatic life with long lasting effects.
Category 3	H301 + H331 + H334		Very toxic to aquatic life with long lasting effects.
Category 4	H301 + H331 + H334		Very toxic to aquatic life with long lasting effects.
Category 1	Td, Tf		Danger. Causes serious damage to the environment through prolonged exposure.
Category 2	H318 + H331 + H334		Causes serious damage to the environment through prolonged exposure.
Category 3	H317 + H331 + H334		Causes serious damage to the environment through prolonged exposure.
Category 4	H313 + H331 + H334		May cause serious damage to the environment through prolonged exposure.

Classification	Category 1	Classification	Category 2	Classification	Category 3	Classification	Category 4
Classification code							
Pictogram							
Signal word / hazard statement							
Category 1	Xi		Danger. Causes serious eye damage.	Category 2	H318		Warning. Causes serious eye damage.
Category 3	H317		Warning. Causes temporary eye damage.	Category 4	H319		May cause serious eye irritation.
Category 1	Xn		Danger. Causes serious skin damage.	Category 2	H315		Warning. Causes serious skin damage.
Category 3	H314		Warning. Causes skin irritation.	Category 4	H313		May cause skin irritation.
Category 1	Xh		Danger. Causes serious eye and skin damage.	Category 2	H318 + H315		Warning. Causes serious eye and skin damage.
Category 3	H317 + H314		Warning. Causes serious eye and skin damage.	Category 4	H319 + H313		May cause serious eye and skin irritation.
Category 1	Xn + Xi		Danger. Causes serious eye and skin damage.	Category 2	H318 + H315 + H317		Warning. Causes serious eye and skin damage.
Category 3	H317 + H314 + H319		Warning. Causes serious eye and skin damage.	Category 4	H313 + H319 + H314		May cause serious eye and skin irritation.

Classification	Category 1	Classification	Category 2	Classification	Category 3	Classification	Category 4
Classification code							
Pictogram							
Signal word / hazard statement							
Category 1	Xi		Danger. Causes serious eye damage.	Category 2	H318		Warning. Causes serious eye damage.
Category 3	H317		Warning. Causes temporary eye damage.	Category 4	H319		May cause serious eye irritation.
Category 1	Xn		Danger. Causes serious skin damage.	Category 2	H315		Warning. Causes serious skin damage.
Category 3	H314		Warning. Causes skin irritation.	Category 4	H313		May cause skin irritation.
Category 1	Xh		Danger. Causes serious eye and skin damage.	Category 2	H318 + H315		Warning. Causes serious eye and skin damage.
Category 3	H317 + H314		Warning. Causes serious eye and skin damage.	Category 4	H319 + H313		May cause serious eye and skin irritation.
Category 1	Xn + Xi		Danger. Causes serious eye and skin damage.	Category 2	H318 + H315 + H317		Warning. Causes serious eye and skin damage.
Category 3	H317 + H314 + H319		Warning. Causes serious eye and skin damage.	Category 4	H313 + H319 + H314		May cause serious eye and skin irritation.



# Upoznavanje s kampanjom

- Koordinira ju **Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu (EU-OSHA)**
- Organizira se u više od **30 zemalja**
- Podržava je **mreža partnera:**
  - **Nacionalne središnjice**
  - Službeni partneri kampanje
  - Europski socijalni partneri
  - Medijski partneri
  - Europska poduzetnička mreža
  - Institucije EU
  - Ostale agencije EU



# Ključni ciljevi

- Podići svijest o rizicima
- Promicati **kulturu prevencije** - uklanjanje ili učinkovito upravljanje rizicima
- Poboljšati razumijevanje rizika povezanih s **karcinogenim tvarima**
- Usmjeriti se na **ranjive skupine radnika**
- Pružati informacije o odgovarajućem zakonodavstvu



# O kakvom je problemu riječ?

- **Puno** radnika **izloženo** je opasnim tvarima
- **Svijest** o ovom problemu često je niska
- Opasne tvari mogu **dovesti** do:
  - akutnih i dugoročnih **zdravstvenih** problema kao što su **iritacija kože**, bolesti **dišnog sustava** i **raka**
  - **sigurnosnih** problema, kao što je **požar**, eksplozija i gušenje
  - znatnih **troškova** u poslovanju radi zaštitnih mjera kao i odgovornosti za provedbu istih

# Što su opasne tvari?

- Bilo kakve tvari (plinovite, tekuće ili krute) koje predstavljaju **rizik** za sigurnost i zdravlje radnika:
  - **kemikalije**, npr. u bojama, ljepilima, sredstvima za dezinfekciju, proizvodima za čišćenje ili pesticidima
  - kontaminanti koji nastaju u **procesima**, npr. dimovi zavarivanja, silicijska prašina ili ispušni plinovi dizelskih motora
  - materijali **prirodnog** podrijetla kao što je prašina žitarica, azbest ili sirova nafta i njezini sastavni dijelovi
- Opasne tvari mogu biti prisutne na gotovo **svim mjestima rada**
- Šteta može nastati i nakon **kratkoročne** ili **dugoročne** izloženosti opasnim tvarima i njihova dugoročnog nakupljanja u organizmu



# Definicije iz Direktive o kemijskim sredstvima

- (a) „**kemijsko sredstvo**” znači bilo koji **kemijski element ili spoj**, samostalan ili u smjesi, u prirodnom stanju ili dobiven, uporabljen ili oslobođen, kao i oslobođen kao otpadak pri **bilo kojoj djelatnosti**, proizведен **namjerno ili nemamjerno, stavljen na tržiste ili ne**.
- (b) „**opasno kemijsko sredstvo**” znači i:
  - (i) svako kemijsko sredstvo koje je po mjerilima za razvrstavanje opasna tvar u okviru razreda **fizikalne opasnosti i/ili opasnosti za zdravje** utvrđenih u Uredbi (EZ) br. 1272/2008, ... bez obzira na to je li riječ o kemijskom sredstvu razvrstanom u toj Uredbi;
  - (iii) ...uključujući svako kemijsko sredstvo kojemu je u skladu s člankom 3. dodijeljena **granična vrijednost izloženosti** na radnom mjestu.
- „**Rad koji uključuje korištenje kemijskih sredstava**” znači svaki **posao** u kojem se **koriste ili se namjeravaju** koristiti kemijska sredstva, u različitim procesima, uključujući proizvodnju, rukovanje, skladištenje, prijevoz, odlaganje i obradu, ili koji je posljedica takvog posla.

# Činjenice i brojčani podatci

- Prema istraživanju EU-OSHA-e kemijske ili biološke tvari prisutne su kod 38 % poduzeća<sup>1</sup>
- Ukupno 17 % radnika u EU prijavljuje da rukujе ili je u dodiru s kemijskim proizvodima ili tvarima najmanje 25 % svog radnog vremena<sup>2</sup>, a 11 % prijavljuje udisanje dima ili para (kao što su dimovi zavarivanja ili ispušni plinovi), praha ili prašine (kao što je drvena prašina ili mineralna prašina)
- Novi rizici pojavljuju se cijelo vrijeme



1) Sažetak – Drugo europsko istraživanje poduzeća o novim rizicima i onima u nastajanju (ESENER-2), EU-OSHA, 2015., str. 5.  
Dostupno na: <https://osha.europa.eu/sites/default/files/publications/documents/esener-ii-summary-en.PDF>

2) Šesto europsko istraživanje o radnim uvjetima, Izvješće o pregledu, Eurofound, 2016., str. 43. Dostupno na:  
[https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef\\_publication/field\\_ef\\_document/ef1634en.pdf](https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef1634en.pdf)

# Činjenice i brojčani podatci

- **Djelatnosti s visokom razinom uporabe opasnih tvari uključuju:**
  - poljoprivredu (62 %),
  - proizvodnju (52 %) i
  - građevinarstvo (51 %)<sup>1</sup>
- **U mnogim sektorima porasla je upotreba kemikalija jer su tehnologije na bazi kemikalija zamijenile tradicionalne načine rada (pesticidi, plastika, izolacija, itd.)**
- **U Švedskoj je 2014. korišteno 3,7 tona opasnih tvari po građaninu (1996. je bilo 3,0 tona)**



1) ESENER-2 – izvješće o pregledu: Upravljanje sigurnošću i zdravljem na radu, EU-OSHA, 2016., str. 18.  
Dostupno na: [https://osha.europa.eu/sites/default/files/ESENER2-Overview\\_report.pdf](https://osha.europa.eu/sites/default/files/ESENER2-Overview_report.pdf)

# Tri koraka za upravljanje opasnim tvarima

## Utvrđiti opasnosti:

- Napraviti **popis** tvari / kemijskih proizvoda koji se koriste ili nastaju na mjestu rada
- Prikupiti podatke o šteti koju oni mogu uzrokovati i načinima na koje se mogu dogoditi, na primjer putem oznaka ili **sigurnosno-tehničkih listova**
- Ocijeniti koriste li se **karcinogene ili mutagene tvari**, a na koje se primjenjuju rigoroznija pravila

## Ocijeniti izloženost:

- Utvrđiti **tko** može biti izložen, uključujući čistače te radnike na održavanju
- Ocijeniti izloženost radnika ovisno o **vrsti, intenzitetu, duljini i učestalosti** izloženosti, uključujući kombinacije izloženosti
- Razmotriti **povezane** učinke s drugim **rizicima** kao što su rizici od požara, apsorpcije kroz kožu ili rada u mokrim uvjetima

## Odrediti mjere:

- Popis opasnosti može se koristi za sastavljanje **plana aktivnosti**, uključujući subjekte koji ga trebaju provesti
- Nadzor nad provedbom i učinkom mjera

# Načelo STOP

- Poslodavci trebaju odrediti učinkovite preventivne i zaštitne mjere
- Opasne tvari i procese potrebno je potpuno ukloniti s mesta rada (npr. stvaranje novih radnih procesa)
- Ako uklanjanje **nije moguće**, rizicima je potrebno upravljati na temelju redoslijeda primjene preventivnih mjera — načela **STOP**



**Substitution** (zamjena - sigurne ili manje štetne alternative)

**Technological measures** (tehnološke mjere - npr. zatvoreni sustav, lokalna odsisna ventilacija)

**Organisational measures** (organizacijske mjere - npr. ograničavanje broja izloženih radnika ili vremena izloženosti)

**Personal protection** (osobna zaštitna oprema)



# Posebne rizične skupine

- Određene skupine radnika mogu biti posebno ugrožene od opasnih tvari, uključujući:
  - žene
  - mlade radnike
  - radnike migrante
  - privremene radnike
  - neosposobljene ili zaposlenike bez iskustva
  - čistače i izvođače radova
- Uzrok tome može biti posebna osjetljivost, neiskustvo ili nedostatak osposobljavanja ili informacija
- Rizike za ove radnike potrebno je uzeti u obzir kod procjene rizika

# Uključivanje

**Mogu se uključiti organizacije svih veličina i iz svih sektora, kao i pojedinci na sljedeće načine:**

- **širenjem** i reklamiranjem materijala kampanje
- sudjelovanjem i organiziranjem **događaja** i aktivnosti
- korištenjem i promoviranjem **alata** za upravljanje opasnim tvarima
- praćenjem kampanje na društvenim mrežama



# Nagrade za dobru praksu u stvaranju zdravih mjesta rada

- Priznanje za inovativne prakse u području sigurnosti i zdravlja na radu
- Organizacije se nagrađuju za uspješne i održive inicijative za upravljanje opasnim tvarima na mjestima rada
- Otvoreno za organizacije iz:
  - država članica EU
  - zemalja kandidatkinja
  - potencijalnih zemalja kandidatkinja
  - Europskog udruženja slobodne trgovine (EFTA)
- **Pobjednici se proglašavaju na dodjeli nagrada**

# Izvori potpore za kampanju

- **Vodič za kampanju**
- **Praktični e-alat**
- **Izvješća**
- **Serijska informativna listova o prioritetnim temama**
- **Baza podataka izvora i alata**
- **Studija slučaja i audio-vizualna baza podataka**
- **OSHwiki: ažurirani odjeljak i novi članci**

- **Filmovi o Napu**
- **Promidžbeni materijali**
  - Letak kampanje
  - Letak o nagradi za dobru praksu
  - Plakat
  - Videozapisi
  - Mrežni natpis
  - e-potpis
- **Poveznice na korisne mrežne stranice**



# Najvažniji datumi

- Pokretanje kampanje:  
**travanj 2018.**
- Natječaj za nagrade za dobru praksu u državama članicama na europskoj razini:  
**2018. i 2019.**
- Razmjena dobrih praksi za zdrava radna mjesta:  
**2. tromjesečje 2019.**
- Europski tjedni za sigurnost i zdravlje na radu:  
**listopad 2018. i 2019.**
- Sastanak na vrhu za zdrava radna mjesta i ceremonija dodjele nagrada za dobru praksu:  
**studeni 2019.**

# Dodatne informacije

- Saznajte više na internetskim stranicama kampanje:  
[www.healthy-workplaces.eu/hr](http://www.healthy-workplaces.eu/hr)
- Preplatite se na bilten naše kampanje:  
<https://healthy-workplaces.eu/hr/healthy-workplaces-newsletter>

- Pratite aktivnosti i događaje putem **društvenih mreža**:



- Saznajte više o aktivnostima u vašoj zemlji na:  
[www.healthy-workplaces.eu/fops](http://www.healthy-workplaces.eu/fops)